

töttek meg Gaskin Arthur és neje egyszerű ezüsthálóból és ékkövekből készült ékszerei a legkevésbé eredetiek. Annál szebbek a *Miss Wintour*, *Lady Gibson Carmichael* és *Elisabeth Newton* munkái, melyek egy sajátos kékeszöld összefutó, átlátszó zománc által tűnnek ki. A formák is igen eredetiek, néhol régi kelta elemekkel vegyesek. Legjobb azonban a *Rawlins* ékszerei, szándékosan durván kezelt, kalapált ezüsthálóból, tördelt opálokkal. A formák teljesen újak és eredetiek. Különösen egy kalaptű ragadta meg figyelmünket.

A könyvkötés remekeit két üvegszekrényben bámulhatjuk. A tulajdonképeni angol kötés nagymestere, Cobden Sanderson, Morriskortársra, a ki kizárólagosan „a petit feu” aranyozott köteteket készített, melyek főképen a kitűnő, egyszerű rajz és a betűk ügyes elhelyezése által tűnnek ki. Az ő irányát a kiállításán *De Sauty* képviseli.

A trébelt bőrkötések gyönyörű példányait állította ki *Shepherd Alice*, főképen *Undine* könyvtáblája, sárga bőrből, finom aranyozással, igen előkelő. Még finomabb hatású a *Houston Mary* által készített bőrkötés, hol a szürkészínű, gyönyörűen domborított bőr pompás összhangba olvad az áttört fémkeret patinás tonusaival.

Igen eredeti módszert alkalmaz *Evelyn Underhill*. Fény nélküli antilopbőrt alkalmaz, melybe egyszerű naiv rajzait részint fekete vonalakkal bevágja, részint, a szélesebb részekben, színes bőrrökkel berakja. Főképen színhatásuk kitűnő ezeknek az igénytelen kötéseknek.

Pompás hatásúak a *Chivers Cedric* műhelyében készült festett pergament kötések. A legragyóbb színű, pompás rajzok és a lehető legszorgosabb kivitel jellemzik őket. A helyenkint berakott gyöngyházlapocskák nagyban emelik az egésznek gazdag hatását.

Mindezekből látni való, hogy nemcsak rendkívül gazdag, hanem magas színvonalú és igen tanulságos kiállítást tekinthet meg most könnyű szerrel a magyar közönség. Ezért hála és elismerés illeti meg mindazokat, akik ennek a kiállításnak létrejöttét lehetővé tették.

Spiegel Frigyes.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZRÓL.

Steindl Imre halála alkalmából.

Az új országház zseniális mestere 1902. év augusztus 31-én hunyta le örökre szemét. Dicsőségének tetőfoka előtt ragadta el a kérlelhetetlen halál s bár készen láthatta élete legnagyobb alkotását, de nem élvezhette dicsősége melegét, nemzete elismerését.

Csak nemrégiben bántó támadásokkal illették e nagy művet, melyen ő annyi szeretettel dolgozott, életének s munkájának javarészét pazarolva rá. A mű íme készen áll s hirdeti megalkotója nagy szellemét. Van valami tragikus vonás abban, hogy akkor költözött el az élők sorából, midőn legnagyobb mesterműve, nemzetünk büszkeségére, a magyar föld díszére, mestere nagy hírnevének öregbítésére készen áll.

Egyszerű egyénisége, szívjósága, vaszorgalma és lelkiismeretessége a legkiválóbbak sorába emelte őt, művészi tudása által pedig helyet kér építőművészetünk történetében. Egyenes, szókimondó modora miatt talán sokan nem szerették, de a kik megismerték, tudták, hogy maga a megtettesült jószág. Igaz, hogy magába zárkózott természete hadilábon állott a nyilvánossággal. Azt valotta, hogy a művész egyénisége csak úgy érvényesülhet valódi alakjában, ha megnyilatkozásaiban teljesen önálló, ha abban nem zavarja semmiféle idegen befolyás. De benne nemcsak kitűnő építőművészt, de jeles tanárt is vesztettünk. Tanítványai szerették és tisztelték s mindig igaz örömmel hallgatták tanításait, melyeket igen gyakran gazdag élettapasztalatainak elmondásával fűszerezett.

1839 október 29-én született Pesten. A budai műegyetemről tanulmányai befejezte után a bécsi képzőművészeti akadémiára ment, hol első ízben két évet, majd később hat évet töltött s a hol Van der Nüll, Siccardsburg, Rosner, Eitelberger és Schmidt voltak tanítómenterei. Már 1869-ben elfoglalja a budapesti műegyetemen a középkori építészet szerkezetani és műtörténeti tanszékét. Eleinte mint helyettes tanár működik, de már egy év múlva nyilvános rendes tanárrá nevezi ki ő Felsőge. Tanárkodásával egyidőben kezdődik művészpályája

29*

is. Óriási szorgalommal és kedvvel lát munkához és működését siker koronázza.

A budai kereskedelmi és iparbank háza (1871), Agorasztó Miklós, a Likacs család bérháza, Gyulai Sámuel gróf sírkápolnája a vizivárosi temetőben (1874), az új városház (1875), az állatorvosi tanintézet (1881), a kir. József-műegyetem (1882), a debreceni „Bika“-szálloda, a kun-bajai templom, a budapesti Szt. Erzsébet-templom, az új országházzal kapcsolatos bér- és kazánház hirdeti munkásságát és alkotó erejét.

Kiváló szeretettel foglalkozott azonkívül hazánk középkori, de leginkább gótstíliú műemlékeivel. Műemlékeink iránt érzett szeretetének impozáns megnyilatkozása az az ötszáz rajz, melyet hallgatóival az ország különböző jeles műemlékeiről készített, e szeretet még inkább megnyilatkozik azokban a régi műemlékekben, melyeket gonddal, művészi érzéssel és tudással helyreállított. Ilyenek Vajda-Hunyad vára, a máriafalvi, iglói, bártfai, budapesti belvárosi plébánia-templom s a kassai székesegyház.

De működésének koronája az új országház hatalmas épülete. Ennek terveit pályázat útján szerezték be, melyen az első díjat Steindl Imre építőművész nyerte. 1885. év október 12-én történt az első kapavágás, és azóta folyton épült a hatalmas palota, míg ez év folyamán elkészült, úgy hogy az országgyűlést immár benne tarthatják.

Az országgyűlés az állami törvényhozás egyik tényezője, miáltal a nemzet részesedik a törvényhozó hatalomban. Eredete a honfoglaló ősök nemzetgyűlésére vezethető vissza. Kezdetben az országgyűléseket különböző helyen tartották. Az 1848: IV. törvénycikk rendelkezése értelmében azontúl Pest lett az országgyűlés székhelye. A képviselőház eleinte különböző épületekben, majd később a Sándor-utcai ideiglenes,—eredetileg csak tíz évre szánt,—országházban, a főrendiház pedig a nemzeti múzeum dísztermében tartotta gyűléseit. 1880-ban hozták ama törvénycikket, mely egy állandó, az országgyűlés mindkét házának befogadására alkalmas új országház építését kimondotta.

Ugyan az országházi választmány már 1845-ben pályázatot írt ki egy új parlamenti épületre. Ez alkalommal készített Markó Károly, Firenzében tartózkodó hazánkfia pályatervet, úgyszintén Vitkovszky is, ki Rómában és Bécsben tanult. Ez utóbbinak tervét fogadták el,

de a bekövetkezett viharos időkben meg nem valósulhatott.

Az új országház egyszerű alaprajza hosszúkás négyszög, melyből csak a fölépcsőt magában foglaló rizalit ugrik ki. Kívül, a gazdagon tagolt köhomlokzatokon számos címer, nagyszámú szobor, pillér és több erkély van, melyek a változatos alakú ablakokkal kellemesen osztják meg a falak hatalmas felületeit s e falfelületek szépsége a dunai homlokzaton még fokozódik az alól elhuzódó arkádsor és középen a két, gúlaalakban ég felé törő tornyok közt elhelyezett loggia által. Az épület főbejárója a kényelmes hozzájutás szempontjából a város felőli oldalon van. A belépő szemei előtt szép távlati hatás nyílik a lépcsőcsarnok márványfalai között, fel egészen a kupolacsarnok színes pompájú faláig. A hatás fokozódik, ha a lépcsőcsarnokba lépünk. E csarnok boltozatain egyrészt a római vatikáni loggiák, másrészt a termák falfestésének motívumait ismerjük fel, bámulatatos ügyességgel s a színek hatásának ismeretével átalakítva, a gót stílus követelményei szerint. A lépcsőn felhaladóval szemben tágas csarnok visz a kupola alatti térbe, az ellenkező oldalon a lépcsőzet két karja a delegációterem előtti folyosóra vezet. A kupola-teremben a szemet kápráztató pompa képzeletünket meghaladó fokban ismétlődik s a színes ablakokon beszűrődő napfény, a színhatások legváltozatosabbját idézi elő. A tizenhat pilléren, bronz baldakinok alatt legjelesebb szobrászaink által mintázott szoborcsoportok állnak.

A kupolától jobbra a főrendiház, balra a képviselőház társalgó csarnokai, üléstermei s az azokat körülvevő tágas folyosók vannak elhelyezve, szemben pedig éttermek, társalgó- és olvasótermek találhatóak. A két ülésterem már kívülről is könnyen felismerhető kiemelkedő oldalfaláról s négy saroktornyos tetőzetéről, kifejezvéen ezáltal a törvényhozás két házát, míg a törvényhozás egységét az ezek fölé emelkedő kupola jelképezi. Az üléstermek, valamint a körülfutó folyosók oldalfalai gazdag márványdíszűek; a mennyezetek amazoknál szép faragású fafödémek, részben aranyozva és színezve, emezeknél csinos gót boltozatok, az oldalfalakkal arányban álló színezéssel. Az üléstermek közelében helyezték el az elnökök, háznagyok, iró-, fogadó- és hivatalhelyiségeit, valamivel távolabb a miniszterek szobáit, melyekhez külön lépcsők vezetnek. Az épület

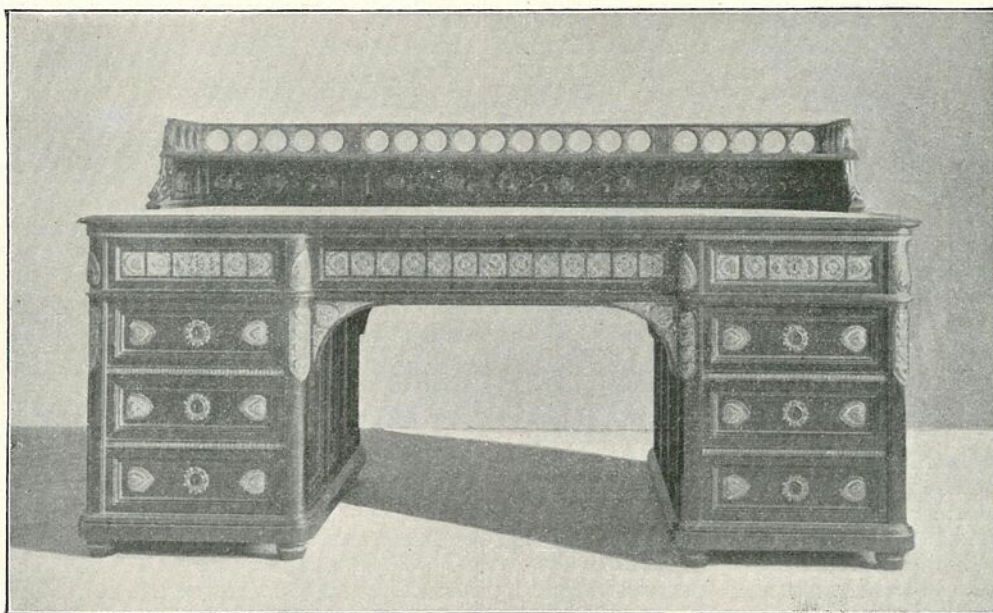
EGY DÍSZES ARMÁLIS A XVII. SZÁZADBÓL

északi és déli végében a házak osztálytermei vannak, megfelelő mellékhelyiségekkel egyetemben. Ily nagyarányú épület díszítésénél mindenkor nagy szerep jut a szobrászatnak, festészetnek és az iparművészetnek.

A gót stílus alapos ismerője nem tevezhette az épületet másképp, mint a

középkor eme remek stílusában. E világraszóló alkotással Steindl mester örök emléket emelt, hazájának és a magyar alkotó tehetségnek pedig messzeterjedő hírt és dicsőséget szerzett. Ma a nagy mű készen áll; alkotója örök pihenőre térhetett.

Csányi Károly.

MINISTERELNÖKI
ÍRÓASZTAL

KÉSZÍTETTE THÉK ENDRE
AZ EOZIN-BERAKÁSOKAT A ZSOLNAI-GYÁR

EGY DÍSZES ARMÁLIS A XVII. SZÁZADBÓL.

Az 1848 előtti időkben alig volt becsesebb oklevele a magyar embernek, mint az armális, a nemeslevél. Az a hártyalap, a mely tanúságot tett arról, hogy tulajdonosa, vagy elődei felvették a nemesség sorába, szerencsés birtokosát az összes emberi jogok részesévé tette; nem csoda tehát, hogy a kinek már birtokában volt az armális levél, féltő gondal őrözte, a ki pedig még nem juthatott hozzá, az vágyainak netovábbját látta benne.

Jórészt a címeres-nemeslevelek nagy közjogi fontosságának tulajdoníthatjuk, hogy a XV. század eleje óta a (mióta a festett címerábrás armálisok osztogatása közönségessé vált) ezek voltak az összes oklevelek között a legdíszesebbek. Mindenesetre ott ékeskedett rajtuk a fejedelem által adományozott címer, tarka színekkel festve, s nem ritkán díszítette első soraikat a drága felrakott arany, széleiket a kor ízlésének megfelelő festett keret. Különösen a XVI. század elején, a mikor a rohamosan terjedő könyvnyomtatás a miniátorok, kaligrafusok nagy részét megfosztotta kerestetétől, gyakoriak a nagy pompával kiállított e fajta oklevelek; egyik-másik elsőrendű művész kezéből került ki s valódi műremek.